

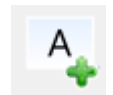
Vensim

- Eulerova metoda za $dP(t)/dt = rP(t)$: $P(t + \Delta t) = P(t) + r \cdot P(t) \cdot \Delta t$

varijable koje se akumuliraju u vremenu, odnosno čije su derivacije dane (nova vrijednost = stara + promjena)

$$P(t + \Delta t)$$

varijabla koja služi za pohranu jednadžbe, konstante ili vrijednosti koja se ne akumulira u vremenu

$$r$$

brzina promjene varijable (derivacija)

$$\Delta P / \Delta t$$

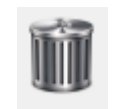
strelica, spojnica koja povezuje ovisne veličine (iz svake veličine na desnoj strani u veličinu lijevo)

$$\Delta P / \Delta t = f(r, P(t))$$

upis vrijednosti, jednadžbi...

$$\Delta P / \Delta t = r \cdot P(t)$$

brisanje objekata

grafički prikaz ovisnosti vrijednosti neke veličine u vremenu

$$P(t)$$

Rast populacije bakterija

V19. Prikažite ovisnost populacije od 10 bakterija tijekom 10 dana ako se populacija poveća za 10% u sat vremena.

1. korak: Diferencijalna jednačina

$$r = 0.1/h$$

$$\frac{dP(t)}{dt} = rP(t)$$

2. korak: Definicija vremenske skale (Model => Settings...)

INITIAL TIME = 0 (početno vrijeme)

FINAL TIME = 240 (konačno vrijeme)

TIME STEP = 0.1 (vremenski korak, Δt , biramo

tako mali da se dP/dt zanemarivo mijenja u Δt)

Units for Time = h (mjerne jedinice)

3. korak: Definiramo varijablu koja se akumulira

Sa dodamo varijablu koja je derivirana, odnosno populaciju, nazovemo je npr. P.

4. korak: Definiramo brzinu promjene

Naredbom definiramo brzinu promjene.

Kliknemo ispred promjenjive varijable (P).

Povučemo strelicu prema promjenjivoj varijabli

Nazovemo je npr. dP/dt .

5. korak: Definiramo konstante

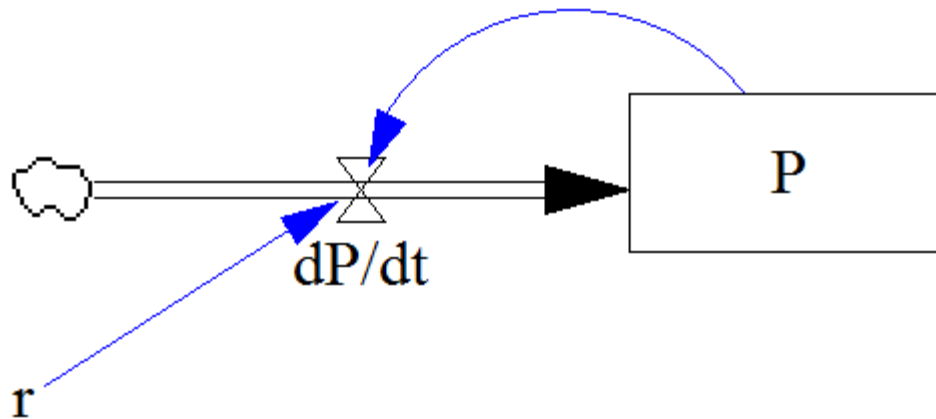
Naredbom dodajemo konstantu.

Nazovemo je u ovom slučaju r.

6. korak: Povežemo ovisne veličine

Strelicom povežemo brzinu promjene dP/dt s veličinama o kojima ovisi (r i P).

Strelicu možemo zakriviti povlačenjem kružića na sredini strelice.

7. korak: Definiramo vrijednosti i relacije

Naredbom $f(x)$ upišemo vrijednosti, mjerne jedinice i relacije, označene **crveno** dolje. Pri odabiru, objekti na koje se treba primijeniti postaju zacrnjeni.

Za **r** (= **0.1** ; Units: **1 / h**)

Za **dP/dt** (= **r*P** ; Units: **broj bakterija / h**)

Za **P** (= INTEG **dPdt** ; Units: **broj bakterija**
; Initia Value: **10**)

8. korak: Provjera

Model => Check Model

Model => Units Check

9. korak: Pokretanje simulacije

Naredbom pokrećemo simulaciju.

10. korak: Grafički prikazi veličina

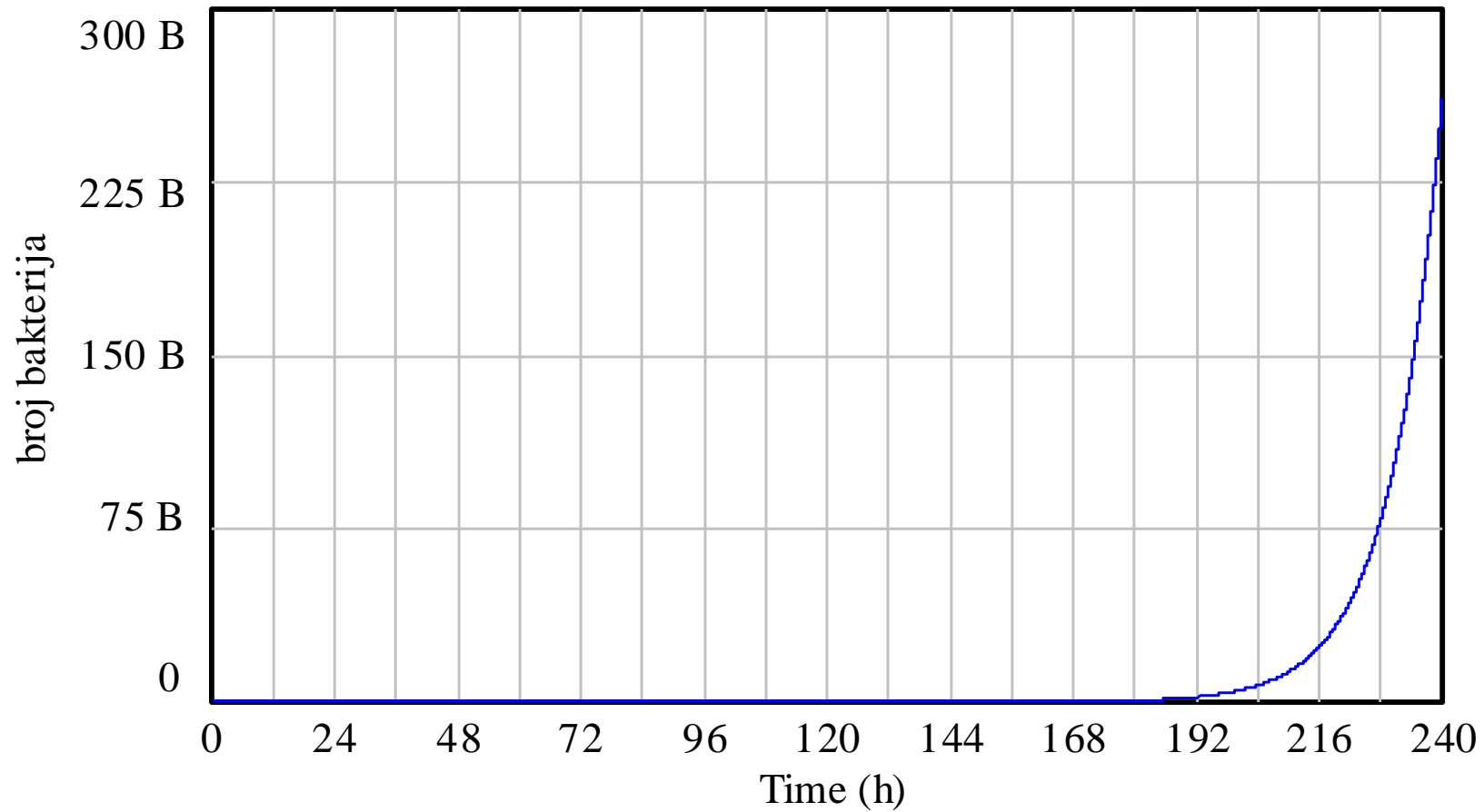
Odaberemo veličinu koju želimo promatrati

Kliknemo na .

Za istodobni prikaz više veličina, potrebno je držati tipku Shift prilikom odabira.

Prikaz populacije bakterija tijekom 10 dana:

P

P : Current
